

11

**HOSPODÁŘSKÁ
POLITIKA**

Co je HOPO?

- HOPO = souhrn cílů, nástrojů, rozhodovacích procesů a konkrétních opatření státu
- Cíle:
 - 1) Plná zaměstnanost (hlavní)
 - 2) Hospodářský růst
 - 3) Cenová stabilita (hlavní)
 - 4) Vnější ekonomická rovnováha = rovnováha platební bilance

Oblasti HOPO

- **Makroekonomická:**

- ✓ Fiskální (rozpočtová)
- ✓ Monetární (peněžní)
- ✓ Důchodová
- ✓ Vnější obchodní a měnová

- **Mikroekonomická:**

- ✓ Strukturální
- ✓ Sociální
- ✓ Důchodová
- ✓ Ochrana hospodářské soutěže

Nositelé HOPO

= subjekty podílející se na procesu formulování HOPO

1) **Decizní sféra**

= parlament, vláda, státní úřady, ČNB

2) **Vlivová sféra**

= velké podniky, politické strany, odbory, média

3) **Vnější sféra**

= orgány integračních seskupení

Funkce vlády

- **Efektivnost**
 - otázka alokace
- **Sociální spravedlnost**
 - přerozdělování
- **Stabilita vývoje**
 - makroekonomická rovnováha

VEŘEJNÝ X SOUKROMÝ SEKTOR

- Soukromý sektor: trh manažerů, vyšší mzdy, „vynucená“ odpovědnost
- Veřejný sektor: neexistuje trh manažerů, nižší mzdy, selhání odpovědnosti

→ Řešení:

- 1) Omezení informační asymetrie
- 2) Poměrování se soukromým sektorem
- 3) Normování výkonů

Preference politických stran

LEVICE	STŘED	PRAVICE
Plná zaměstnanost	-	Stabilita cen
Spravedlivé rozdělení důchodů	-	-
-	Stabilita cen	-
Ekonomický růst	-	-
-	Ekonomický růst	Vyrovnaná platební bilance
-	Plná zaměstnanost	-
-	Spravedlivé rozdělení důchodů	-
Stabilita cen	-	Ekonomický růst
-	Vyrovnaná platební bilance	Plná zaměstnanost
-	-	-
Vyrovnaná platební bilance	-	-
-	-	Spravedlivé rozdělení důchodů

VLIV MÉDIÍ NA HOPO

- Média = 4. složka moci
- Role: informovat, kontrolovat státní moc
- Nutná nezávislost médií
 - Přesahování politiky do médií
 - Vliv médií na politiku
- Odborná: nízký podíl X populární

Limity HOPO

- **Čas**
 - časové zpoždění, politický a ekonomický cyklus)
- **Vládní selhání**
 - tendence k neefektivnosti
- **Vliv mezinárodních smluv a institucí**
 - velký význam s rostoucí integrací

Model zastupování v HOPO

Principal – agent model:

- Morální hazard
- Volič deleguje na vládu část pravomocí
- Výsledek vládní činnosti rozdělen mezi voliče a vládu
- Vláda sleduje vlastní zájmy – asymetrické informace, populismus

5 otázek na HOPO

1. Měli by tvůrci HOPO usilovat o stabilizaci ekonomiky?
2. Měla by být monetární politika prováděna dle momentálního uvážení nebo spíš dle pravidel?
3. Měla by CB usilovat o nulovou inflaci?
4. Měla by mít vláda vyrovnaný rozpočet?
5. Měly by daňové zákony motivovat ke spoření?

1.

**Měli by tvůrci HOPO usilovat
o stabilizaci ekonomiky?**

Pro:

- Ekonomiky jsou nestabilní, samy o sobě mají tendenci k výkyvům
 - „Recese = plýtvání zdroji“
- HOPO může ovlivnit agregátní poptávku, tak aby „vyrovnala“ výkyvy ekonomiky a zmírnila jejich negativní dopady
- Stimulace ekonomiky: ↑ vládních výdajů, ↓ daní = ↑ výkonu a zaměstnanosti

Proti:

- HOPO nemají okamžité účinky, ale působí s určitým zpožděním (u MP 6 měsíců, FP i roky)
 - Často neúmyslně zesilují výkyvy
- = „neškodit“
- Nelze odstranit všechny výkyvy – omezené znalosti, predikovatelnost událostí

2.

Měla by být monetární politika prováděna dle momentálního uvážení nebo spíš dle pravidel?

Pro pravidla:

- Rozhodování o MP dle momentálního uvážení může být spojeno s problémem neschopnosti a zneužitím moci
- Spojením s politiky může dojít k výkyvům ekonomiky odrážejícím volební kalendář (politicko-ekonomický cyklus)
- Nesoulad prohlášení – jednání = lidé skeptičtí ohledně očekávané míry inflace

Proti pravidlům:

- Výhoda momentálního uvážení = pružnost
- Nepružné politiky limitují schopnost reagovat na měnící se ekonomické podmínky
- Problém se zneužitím moci je hypotetický
- Stejně tak politicko-ekonomický cyklus

3.

Měla by CB usilovat o nulovou
inflaci?

Pro:

- Inflace přináší náklady (viz dopady inflace)
- Politika snižování inflace má dočasné náklady, ale trvalé přínosy

Proti:

- Nulová inflace je nedosažitelná, náklady na její dosažení jsou příliš vysoké (výstup, nezaměstnanost, společenské náklady)
- Politici mohou omezit řadu nákladů inflace, aniž by snížili inflaci
 - Indexace

4.

Měla by mít vláda vyrovnaný
rozpočet?

Pro:

- Rozpočtové deficity = břemeno pro budoucí generace = snižování jejich životní úrovně
- Až dojde ke splácení dluhů+úroky, budou čelit daňoví poplatníci volbě:
 - Platit vyšší daně, mít menší vládní výdaje nebo obojí
 - Odložit placení dalším zadlužením
- Deficity = záporné úspory = ↓ národních úspor = ↓ méně kapitálu = ↓ produktivity a růstu

Proti:

- Problém s deficitem se zveličuje
- Přesun dluhu na budoucí generace může být ospravedlnitelný, protože z některých vládních nákupů je přínos až v budoucnu
- Dluh může růst, protože růst populace a technologické inovace zlepšují schopnost země platit dluh

5.

Měly by daňové zákony motivovat ke
spoření?

Pro:

- Národní úspory jsou klíčovou determinantou dlouhodobé ekonomické prosperity – produkční schopnost
- Čím vyšší míra úspor, tím více zdrojů je k dispozici pro investice do nových továren a výrobních zařízení
- Odrážející: zdanění úspor, dvojnásobné zdaňování např. akcií, dědická daň, sociální dávky X penzijní spoření, stavební spoření

Pro:

- Spotřební daně – domácnosti platí dle toho, kolik spotřebují, ne dle toho, kolik vydělají
 - Uspořený důchod je „ušetřen“ zdanění, dokud není utracen za spotřební zboží/služby

Proti:

- Mnoho změn daňových zákonů zaměřených na motivaci spoření bude především výhodných pro bohaté
 - Vysokopříjmové domácnosti uspoří vyšší podíl svých příjmů než nízkopříjmové
- Dle studií nejsou úspory příliš závislé na míře výnosu